

Arbetslivsfakta

Utges av Arbetsmarknadsstyrelsen, Arbetsmiljöverket, Försäkringskassan och Socialstyrelsen

TEMA: REGIONALA SKILLNADER

Under en lång tid har befolkningen i landet allt mer koncentrerats till de större tätorterna, medan invånarantalet i glesbygden och småorterna minskat. Framför allt har stora utflyttningar skett från inre Norrland och västra Svealand. Denna utveckling har i stort sett gått hand i hand med en förstärkning av arbetsmarknaden i de större städerna och en motsvarande försvagning i mer glesbefolkade områden. En faktor som tillkommit de senaste decennierna är högskoleorternas ökade dragningskraft på kunskapsintensiva företag. Utflyttning från en region kan i och för sig ha många orsaker – bland annat studier och familjeskäl – men ofta har bristen på arbete en avgörande betydelse för att invånarna söker sig till andra orter.

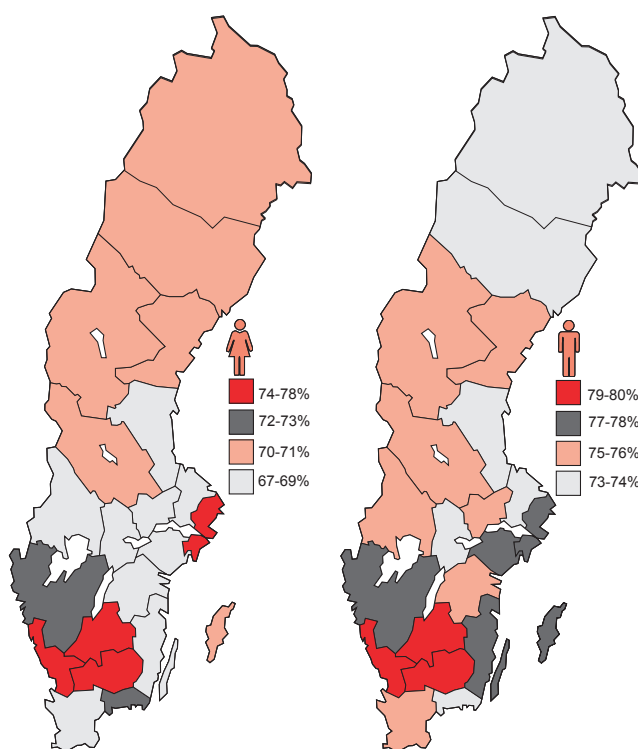
ARBETSMARKNADEN

Arbetsmarknaden har de senaste åren förbättrats markant i större delen av landet, med stigande sysselsättning och fallande arbetslöshet. Mellan 2005 och 2006 ökade antalet sysselsatta i alla länen utom Västmanland, Västernorrland och Uppsala. När det gäller sysselsättningsgrad, det vill säga andelen sysselsatta i befolkningen 16-64 år, uppvisar Västmanland, Uppsala, Jönköping, Västerbotten och Kalmar minskningar. Betydande uppgångar har däremot skett i Gotland, Kronoberg och Norrbotten, och i fråga om sysselsättningsgraden även Blekinge. Speciellt påfallande är att Norrbottens län nu brutit sin nedgångstrend, vilket framför allt beror på ett uppsving i Haparanda kommun (IKEA-effekten) och i gruvdistrikten. Bland storlänen redovisar Skåne och Västra Götalands län en relativt god sysselsättningsstillväxt, medan Stockholm ligger något under riksgenomsnittet.

Den högsta sysselsättningsgraden 2006, med nivåer på 79-80 procent, hade Kronobergs och Jönköpings län. Dessa län kännetecknas av starka småföretagartraditioner och en småskalig industristruktur som genom åren visat sig producera många arbetstillfällen. Även Halland och Stockholm ligger högt i fråga om sysselsättning, det förstnämnda länet på grund av goda pendlingsmöjligheter till både Göteborgsområdet och Skåne. Däremot är sysselsättningsgraden låg bland invånarna i Skåne, mycket beroende på en hög andel utrikes födda. Lägre nivåer står bara att finna i Gävleborg och Örebro, med 71-72 procent sysselsatta.

- Fyra gånger lättare att få livränta för arbetsjukdom i Värmlands län än i Örebro län
- Uppsala, Halland, Kronoberg, Jönköping och Stockholms län har bäst arbetsmarknad och hälsoläge
- Var tionde malmöbo och var tolfte göteborgare har ekonomiskt bistånd

Andel sysselsatta av befolkningen, 16-64 år, länsvis

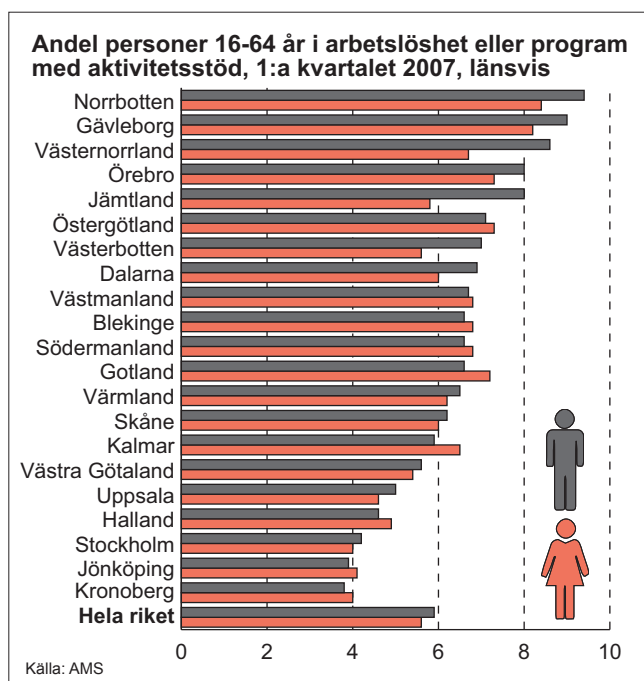

Källa: SCB

Arbetslösheten följer i stort sett samma regionala mönster som sysselsättningen. Den högsta andelen personer i arbetslöshet eller arbetsmarknadspolitiska program med

Det här är SISTA numret av Arbetslivsfakta. Vi vill tacka våra läsare för den respons vi fått under åren. Våra myndigheter har fått minskade resurser och därför hänvisar vi er i stället till att följa utvecklingen i arbetslivet på webben, vilket inte var möjligt när första numret av ALF kom ut 1991. Ytterligare exemplar, tidigare nummer och OH-bilder kan hämtas från www.av.se och www.forsakringskassan.se.

aktivitetsstöd (nära 9 procent av arbetskraften) återfanns under första kvartalet 2007 i Norrbotten och Gävleborg, medan Kronobergs, Jönköpings och Stockholms län ligger lägst med cirka 4 procent. På två år, det vill säga sedan första kvartalet 2005, har antalet personer i arbetslöshet eller program med aktivitetsstöd minskat kraftigt i samtliga län, med knappt 20 procent i Stockholms och Östergötlands län och nära 30 procent i ett antal skogslän och län i sydöstra Götaland – allra mest i Blekinge. I skogslänen ingår Värmland, Dalarna, Gävleborg, Västernorrland, Jämtland, Västerbotten och Norrbotten.

En viktig faktor för en regions utveckling är befolkningens struktur med avseende på bland annat ålder och födelseland. Inom de yrkesverksamma åldrarna (16-64 år) är sysselsättningsgraden generellt lägst inom de högsta och de lägsta åldersgrupperna. Här intar storlänerna, framför allt Stockholms län, en gynnsam position där en relativt hög andel av befolkningen är mellan 25 och 54 år. Å andra sidan är andelen utrikes födda låg i skogslänen – cirka 3 procent – men hög i storlänerna, särskilt i Stockholms län (9%), och andelen sysselsatta är lägre bland utrikes födda personer (framför allt om de är relativt nyanlända till Sverige) än bland inrikes födda. Dessutom är befolkningens utbildningsnivå viktig för arbetsmarknaden – personer med hög utbildning har betydligt lättare att hitta ett arbete än personer med låg utbildning. Välutbildad arbetskraft finns givetvis i första hand i universitetslänen, medan utbildningsnivån är relativt låg i ett flertal skogslän.

Den skilda utvecklingen i olika län beror även på länens branschstruktur. Exempelvis är vård- och omsorgssektorn förhållandevis starkt representerad i skogslänen. De senaste årens svaga finanser i många kommuner har därför slagit

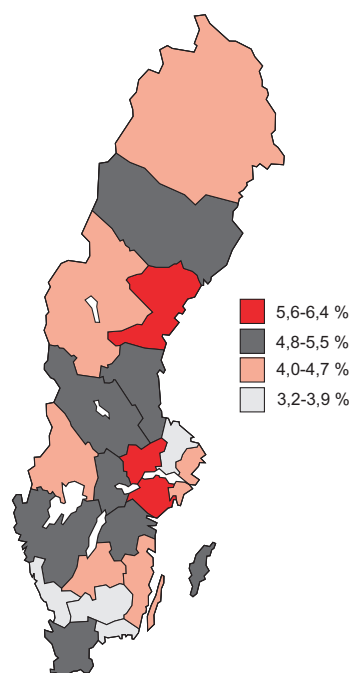
särskilt hårt i dessa län, men när de kommunala budgeterna nu i stort sett har sanerats kan utvecklingen åter vända uppåt. I Stockholms län är uppdragsverksamheten – i synnerhet IT-sektorn – mycket stor (en fjärdedel av sysselsättningen i länet), och den förbättrade situationen här genererar nu åter ökad sysselsättning i huvudstadsregionen. Industrisysselsättningen är hög inte bara i Jönköpings och Kronobergs län, utan även i bland annat Kalmar, Gävleborgs och Östergötlands län samt Bergslagsområdet, men här har olika industrikriser under senare år (främst inom telekom) satt negativa spår på arbetsmarknaden. Nämnas bör också den förhållandevis stora jordbruks-sysselsättningen på Gotland (8 procent av de sysselsatta). Slutligen kan infrastrukturens regionala betydelse framhållas, och exemplifieras av den positiva effekt som de nya järnvägarna kring Mälaren fått på sysselsättningen i delar av östra Svealand.

EKONOMISKT BISTÅND

Andelen personer som får ekonomiskt bistånd i förhållande till befolkningen har studerats läns- respektive kommunvis. Andelen mottagare i länen varierar mellan 3,2 och 6,4 procent. Södermanland, Västmanland och Västernorrland är länen med störst andel biståndsmottagare, omkring 6 procent. Lägst andel har Uppsala, Kronobergs, Blekinge och Hallands län.

Mellan kvinnor och män inom respektive län är det i stort sett ingen skillnad. Som mest uppgår skillnaden 0,4 procentenheter, vilket gäller i Västmanlands och Gotlands län.

Andel biståndsmottagare 16-64 år, länsvis 2005

Källa: Socialstyrelsen

Andelen personer som får ekonomiskt bistånd har minskat under hela 2000-talet. De fem kommunerna med störst andel biståndstagare år 2000 hade mellan 10 och 14 procent, medan motsvarande intervall för 2005 var mellan 9 och 11. Bland de fem kommunerna med störst andel under respektive år under 2000-talet är Malmö, Landskrona och Eskilstuna alltid återkommande, där Malmö har varit den kommun som haft högst andel varje år. År 2000 var andelen biståndsmottagare i Malmö 14 procent, vilket minskade årligen fram till 2005 då andelen var 11 procent. Högsby och Lycksele har bara funnits bland de fem kommunerna med störst andel de två senaste åren medan Göteborg istället endast fanns med i början, år 2000-2003. Det är endast en marginell skillnad mellan kvinnor och män. Riksnittet 2005 för respektive kön ligger på fem procent.

Kommuner där minst åtta procent av invånarna 16-64 år hade ekonomiskt bistånd 2005						
Kommun	Antal biståndsmottagare			Andel (%) biståndsmottagare		
			Totalt			Totalt
Malmö	9 503	9 283	18 786	10,7	10,4	10,6
Högsby	162	183	345	9,5	9,5	9,5
Lycksele	345	391	736	9,0	9,9	9,5
Landskrona	1 179	1 109	2 288	9,6	8,9	9,3
Eskilstuna	2 618	2 690	5 308	9,2	9,1	9,1
Södertälje	2 367	2 314	4 681	9,2	8,6	8,9
Göteborg	13 223	13 398	26 621	8,2	8,1	8,1

Källa: Socialstyrelsen

ARBETSSKADOR

År 2006 anmäldes drygt 14 000 nya arbetssjukdomar och 30 000 arbetsolyckor med frånvaro. Kvinnor anmäler fler arbetssjukdomar i förhållande till antal sysselsatta (kvinnor 0,4%, män 0,3%), män fler arbetsolyckor med frånvaro (kvinnor 0,6%, män 0,8%). Kvinnor i Blekinge, Västmanlands, Södermanlands, Västra Götalands och Dalarnas län hade flest anmälda arbetssjukdomar 2006. Män i Södermanlands, Hallands, Jönköpings, Kalmar, Blekinge, Västmanlands, Västernorrlands och Norrbottens län hade flest anmälda arbetsolyckor med frånvaro i förhållande till antal sysselsatta. Stockholms län hade totalt sett minst antal anmälda arbetsolyckor och arbetssjukdomar i förhållande till antal sysselsatta, vilket delvis beror på ett stort antal sysselsatta tjänstemän.

Bland kvinnor i Blekinge län är det högst risk för arbetssjukdomar inom tillverkning samt hälso- och sjukvård och sociala tjänster. I Södermanlands län har män inom tillverkning, transport och kommunikation samt byggverksamhet höga risker för arbetsolyckor med frånvaro.

LIVRÄNTA EFTER ANMÄLD ARBETSSJUKDOM

Försäkringskassan prövade år 2005 knappt 15 000 arbetssjukdomar med avseende på livränta, det vill säga ersättning

för inkomstförlust som är minst en femtondel av tidigare inkomst och överstiger ett kvarts prisbasbelopp per år. Dessa fall prövas efter det att den försäkrade begärt det och skadan kan ha anmälts flera år tidigare. Här framgår att den regionala variationen är stor, vilket kan bero på strukturella skillnader mellan länen, som skillnader i ålder, yrke, diagnos och kön. Högst beviljandefrekvens återfanns i Värmlands län (43%) och lägst i Örebro (10%). Avslagen kan bero på att sjukdomen inte bedöms vara orsakad av arbetet, att inkomstförlusten är för liten eller att arbetsförmågan inte bedömts vara varaktigt nedsatt. Män beviljas livränta dubbelt så ofta som kvinnor.

Arbetssjukdomar utredda 2005 med avseende på livränta

Län	Beviljandefrekvens (%)			Antal utredda Bifall + Avslag
			Totalt	
18 Örebro	5	18	10	355
01 Stockholm	8	22	15	2069
24 Västerbotten	9	22	15	598
04 Södermanland	10	25	16	382
21 Gävleborg	12	24	18	617
12 Skåne	11	29	19	1919
05 Östergötland	15	28	19	714
14 Västra Götaland	15	29	22	2277
23 Jämtland	17	30	23	362
Riket	16	32	23	14 621
19 Västmanland	17	32	24	424
07 Kronoberg	18	33	24	288
10 Blekinge	24	33	28	203
06 Jönköping	23	35	28	1045
03 Uppsala	18	43	29	575
22 Västernorrland	17	43	30	330
08 Kalmar	25	44	35	220
20 Dalarna	26	48	36	590
13 Halland	31	42	37	397
25 Norrbotten	27	45	37	547
09 Gotland	34	40	37	73
17 Värmland	34	52	43	624

Källa: Försäkringskassan/ULLA

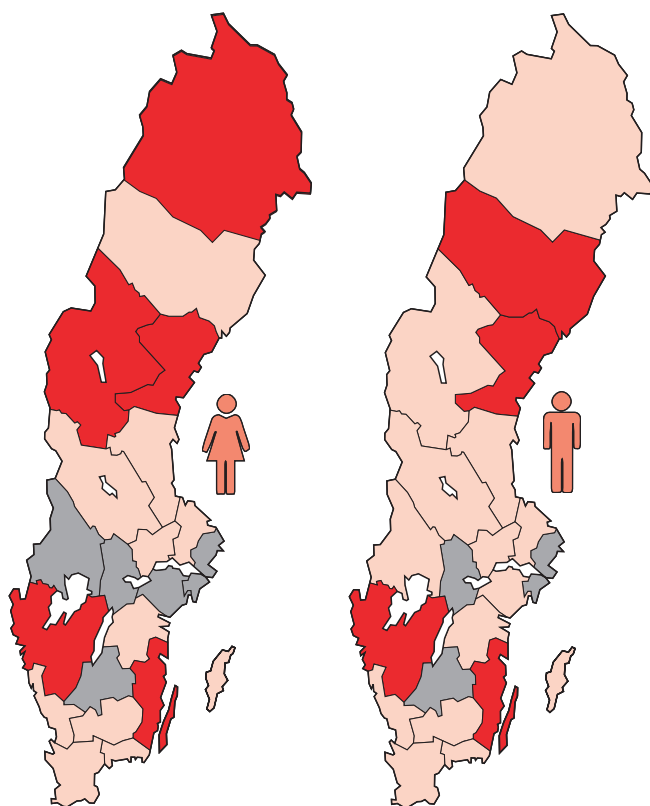
För att studera vilka faktorer som har betydelse för sannolikheten att få en utbetald livränta, har en studie genomförts där man följt upp individer fram till 2004 där det finns en anmälan om arbetsskada från 1994. Hänsyn har tagits till faktorer som arbetsuppgifter, ålder, orsak och diagnos. Andelen som fått beviljad livränta efter att de anmält sin skada som arbetssjukdom 1994 är större för män (8%) än för kvinnor (5%). I gruppen som ej beviljats livränta ingår både avslag och ej utredda arbetssjukdomar, därav de låga talen.

Studien påvisar att det finns en statistisk säkerställd påverkan på utbetalning av livränta beroende på var i landet man arbetar. I Norrbottens län är det fyra gånger så stor chans att få en utbetald livränta som i Stockholm. I Jönköpings och Gotlands län, mer än tre gånger så stor. Lägst sannolikhet att få en livränta beviljad efter anmäld arbetssjukdom hade de i Kronobergs län.

ARBETSORSAKADE BESVÄR

Andelen av de sysselsatta som uppger besvär till följd av arbetet under de senaste 12 månaderna, då de intervjuats mellan 2004-2006, var i riket 28 procent för kvinnor och 22 procent för män. Variationen mellan länen är tydlig. Stockholms, Jönköpings och Örebro län har lägre andel med besvär än övriga landet för båda könen. Högre andel med besvär än övriga landet har både kvinnor och män i Kalmar, Västra Götalands och Västernorrlands län.

Arbetsorsakade besvär efter län. Andel av de sysselsatta som uppger någon form av besvär under de senaste 12 månaderna

- Högre andel med besvär än övriga landet. Skillnaden är statistiskt säkerställd
- Lägre andel med besvär än övriga landet. Skillnaden är statistiskt säkerställd
- Ingen statistiskt säkerställd skillnad mot övriga landet

Källa: AV/SCB Arbetsorsakade besvär 2004, 2005, 2006

En översikt över arbetsorsakade besvär på grund av stress eller andra psykiska påfrestningar visar att kvinnor och män i Västra Götalands och Uppsala län uppger högre andel med besvär än övriga landet. Detta gäller även kvinnor i Gävleborgs län. Lägre andel med besvär har båda könen i Värmland, Örebro och Jönköpings län. I Södermanlands län gäller samma sak kvinnorna, i Östergötlands län och på Gotland männen.

OHÄLSA

I april 2007 låg ohälsotalet i riket på 39,5 dagar, vilket är en minskning med knappt 4 dagar eller 9 procent sedan toppnoteringen i september 2003. Ohälsotalet är Försäkringskassans mått på frånvarodagar som ersätts från sjukförsäkringen under en 12-månadersperiod. Sjuk- och aktivitetsersättning står för den större delen av ohälsotalet (72%), medan sjukpenning och rehabiliteringspenning står för den mindre (26% respektive 2%).

Det är sju län med ett ohälsotal under riksgenomsnittet för år 2006, där Stockholm ligger lägst. Jämtlands län har flest dagar. Norrbottens och Västerbottens län har fortfarande höga ohälsotal men har minskat ohälsotalet mest sedan 2003, med över 8 dagar eller 15 procent.

Ohälsotalet skiljer sig markant mellan könen, där kvinnor svarar för det största bidraget.

Ohälsotal, antal dagar 2006. Fördelning efter län, 16-64 år

Län			Totalt antal dagar
Jämtland	60	39	49,0
Värmland	60	38	48,5
Norrbotten	58	39	48,0
Gävleborg	58	38	47,9
Västerbotten	57	36	46,0
Västmanland	57	35	45,7
Västernorrland	54	36	44,9
Dalarna	53	36	44,4
Södermanland	54	33	43,5
Örebro län	53	34	43,3
Kalmar län	51	35	43,1
Blekinge län	53	33	42,4
Västra Götaland	50	33	41,3
Östergötland	52	31	40,9
Rikssnitt	48	32	39,9
Skåne	47	31	38,9
Gotland	44	31	37,8
Uppsala	44	30	36,8
Halland	43	28	35,4
Kronoberg	44	27	35,1
Jönköping	42	28	35,0
Stockholm	39	28	33,6

Källa: Försäkringskassan

ARBETSLIVSFAKTA

Redaktör för detta nummer: Hans Tydén

För kommentarer kontakta:

Arbetsmarknadsstyrelsen

Hans Tydén, tfn 010-487 04 96

Arbetsmiljöverket

Lotta Lundholm, tfn 08-730 90 49

Försäkringskassan

Kent-Rune Sjöholm, tfn 08-786 92 24

Socialstyrelsen

Helena Rudander, tfn 08-555 536 40

ISSN-1400-9439